Amazonský tropický deštný prales

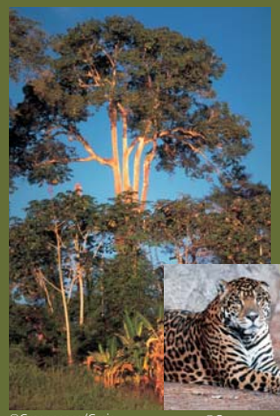

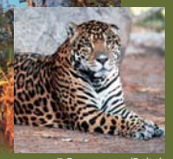

©Greenpeace/Greig ©Greenpeace/Beltrá

Amazonie, rozkládající se na území velkém jako Spojené státy americké, je největším tropickým pralesem na světě. Odhaduje se, že zde žije polovina všech suchozemských živočišných a rostlinných druhů. Dnes zbývají necelé dvě třetiny tohoto pralesa a stále jej ubývá. Jeho křehká rovnováha je již po dlouhou dobu narušena. Hlavní příčinu představuje intenzivní těžba tropického dřeva a přeměna pralesa na ornou půdu. Tyto činnosti ničí útočiště mnoha živočichů, například jaguára, divoké kočkovité šelmy žijící v pralesích Jižní a Střední Ameriky. Kvůli lovu a ničení životního prostoru už z mnoha oblastí zmizel a jeho počty se nadále snižují. K životu potřebuje území o rozloze 40 km^2, avšak vhodná teritoria jsou stále vzácnější.

Pralesy střední Afriky

Deštné pralesy střední Afriky rozprostírající se od Kamerunu a Středoafrické republiky přes Kongo a Rovníkovou Guineu až po Gabun představují vedle Amazonie druhou největší oblast tropického pralesa na světě. Žije zde nesčetné množství živočišných a rostlinných druhů. Jen lesy Demokratické Republiky Kongo hostí zhruba tisíc druhů ptáků a čtyři sta druhů savců. Džungle střední Afriky je také domovem slonů pralesních, kteří se od slonů savanských liší menším vzrůstem. Vědci nedávno zjistili, že slon pralesní se již před 2,5 milionem let geneticky oddělil od svých příbuzných a vytvořil tak samostatný druh. Dnes se v afrických pralesích vyskytuje asi 100 tisíc těchto živočichů, zatímco před dvaceti lety jich bylo dvakrát tolik. Afrika v posledních třiceti letech přišla o dvě třetiny původních lesů. A stejně jako v dalších oblastech je i zde hlavní příčinou dřevařský průmysl.

©ARTEMIS SERVICES/Meg Gawler

©Greenpeace/Mauthe

Deštný prales v Andách

©Greenpeace/Papavoine

©Greenpeace/Beltrá

Deštné pralesy se v mírném pásmu vyskytují velice zřídka. Jižní Amerika se může pochlubit pouze pralesy v chilských horách. Ani chilský prales však neleží dostatečně daleko od zbytku světa, aby byl v bezpečí před likvidací. Největší část je již odlesněna nebo poškozena a poslední zbytky stále ohrožuje dřevařský průmysl. V odlehlých a neustále se zmenšujících lesích žije velmi vzácný jelen huemul, jehož zvláštním znamením jsou dlouhé uši. Kdysi se vyskytoval od horských oblastí až k chilskému pobřeží, dnes žije jen na zlomku svého původního území vysoko v horách, v nadmořských výškách mezi 3 300 až 5 000 metry. Unikátní jelen huemul má šanci přežít pouze bude-li zachováno jeho původní prostředí – deštný prales.

Zasněžené pralesy Sibiře

©Greenpeace/Morgan

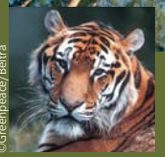

©Greenpeace/Beltrá

Ruské lesy mají zhruba dvojnásobnou rozlohu amazonského deštného pralesa a jsou největší souvislou lesní oblastí na Zemi. Čtvrtina celkových světových zásob dřeva se nachází právě v Rusku. Každý rok je zničeno 20 000 km^2 lesa – tedy více než v Amazonii. I přes extrémní podmínky žijí v ruských severských pralesích mnohé vzácné druhy rostlin a živočichů, např. levhart amurský, medvědi, vlci, lišky, sobi, losi a sibiřské veverky. Na jihovýchodním okraji tajgy se vyskytuje největší žijící druh tygra na světě – tygr sibiřský, který původně obýval obrovské území v Asii. Dnes ve volné přírodě na malém území přežívá posledních 200 až 300 kusů, v zajetí se nachází asi 1 000 zvířat. Obrovská území ruského pralesa byla zničena především kvůli průzkumu a těžbě ropy, lesy dále ohrožuje výstavba infrastruktury a požáry. Zvláště na Dálném východě dochází kvůli exportu dřeva k rozsáhlým holosečím.

Poslední evropské pralesy

©Greenpeace/Sauso ©Greenpeace/Beltrá

V nejsevernější části Evropy leží poslední nedotčené lesy kontinentu, tzv. boreální lesy, za něž však samozřejmě nemůžeme považovat skandinávské borovicové plantáže. Kdysi bohatě zalesněné Švédsko a Finsko se dnes podílejí na rozloze zbylých evropských pralesů pouhými třemi procenty. Panenskými lesy jsou však dosud pokryty velké oblasti západního Ruska. Ty dnes tvoří jediné útočiště velkých šelem, například vlků, lišek a také medvědů, kterých dnes zbývá asi jen šest tisíc. Medvědy je možné najít v několika málo oblastech severní Skandinávie, na jihu a jihovýchodě Evropy a v evropské části Ruska. Avšak i v Evropě se těží dřevo z posledních zbytků pralesů, například v evropské části Ruska je ročně zničeno 150 km^2 lesa. Těžba se nevyhýbá ani zbytkům původního lesního porostu ve Finsku. A s poslední divočinou mizí i poslední evropští medvědi.

Pralesy Severní Ameriky

©Greenpeace/Hunter ©Greenpeace/Beltrá

Na jihu kanadského západního pobřeží, v Britské Kolumbii, se nachází jeden z posledních deštných pralesů mírného pásma. Rostou zde tisícileté cedry a až devadesát metrů vysoké smrky. Odhaduje se, že dvě třetiny ze 140 000 zdejších druhů rostlin, živočichů a mikroorganismů jsou vázány na prales jako životní prostor. Patří mezi ně například medvěd grizzly, puma či vlk – dříve jeden z nejrozšířenějších savců na Zemi. Populace vlků se přitom dnes v Severní Americe odhaduje na sotva 63 000 zvířat. Příčinou je právě ubývání velkých souvislých oblastí lesa, které vlci potřebují k lovu. Dřevařské firmy provádějí v této oblasti holoseče, aby získaly celulózu k výrobě papíru. Na celém severoamerickém kontinentě tak zničily od roku 1990 do roku 2000 přinejmenším 123 000 km^2 pralesa. Chráněné oblasti se za stejnou dobu zvětšily z necelých sedmi procent na pouhých jedenáct a většinou ani nezahrnují nejcennější části původních lesů. Po letité kampani Greenpeace se v dubnu 2001 podařilo zajistit dočasnou ochranu pro oblast zhruba 16 000 km^2 pralesa Velkého Medvěda na západním pobřeží Kanady. Přesto nejsou deštné pralesy mírného pásma zdaleka mimo nebezpečí a jejich ohrožení dřevařským průmyslem i nadále trvá.

Džungle jihovýchodní Asie

©Harbinson/Greenpeace ©Greenpeace/Beltrá

Stále zelený deštný prales v ostrovní oblasti jihovýchodní Asie, zejména v Indonésii a na Papui-Nové Guineji, patří k nejstarším lesům světa a je nesmírně druhově bohatý. Tato pestrost je však čím dál více ohrožena, protože přes 70 % rozlohy někdejších deštných pralesů v této oblasti již bylo vykáceno a jejich ničení se v posledních letech ještě zrychlilo. Vinu nenesou jen japonské dřevařské společnosti. Také evropské a severoamerické země stále ještě patří k odběratelům tropického pralesního dřeva. Indonéský prales je mimo jiné útočištěm posledních volně žijících orangutanů, nejohroženějších velkých lidoopů. Orangutani dorůstají výšky až 1,5 m a váží až 100 kg. Jsou plně přizpůsobeni životu ve větvích stromů, které jen výjimečně opouštějí. Kácením pralesů jejich domov nenávratně mizí. Hrozí tak, že se populace orangutana z volné přírody zcela ztratí.

Pralesy v ohrožení

©Greenpeace/Morgan

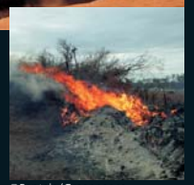

©Pantoja/Greenpeace

Deset milionů hektarů pralesa je každoročně vykáceno nebo zničeno, jinými slovy každé dvě vteřiny mizí plocha o rozloze fotbalového hřiště. Z původní rozlohy pralesů nám nyní zbývá jen pětina a i tento zbytek je ohrožen – především ilegální těžbou. Největší hrozbu pro pralesy představuje průmyslové kácení. Obrovské množství kmenů je dopravováno do USA, Japonska a Evropy, kde je použito k výrobě nábytku, překližkových dýh, betonářského bednění a podobně. Rozlehlé lesní plochy padnou za oběť těžbě ropy, stavbám přehrad, dolům a lesním požárům. Další část dřeva, zejména ze severních oblastí, končí rozdrcená a uvařená na papír. Dřevařské a papírenské společnosti uspokojují hlad západního trhu po papíru, jehož spotřeba stále stoupá. Produkce recyklovaných papírových produktů naopak stagnuje.

Lesní certifikace FSC – zaručeně šetrné dřevo

Jedním z účinných nástrojů k prosazování odpovědného hospodaření v lesích je lesní certifikace. Jde o proces posuzování toho, nakolik konkrétní lesní majetek splňuje odsouhlasené standardy. FSC (Forest Stewardship Council) je mezinárodní nezávislá nevládní nezisková organizace založená v roce 1993 zástupci mezinárodních ekologických organizací, velko- i maloobchodníků se dřevem, lesníků, dřevozpracujícího průmyslu, sdružení domorodých obyvatel, odborů a certifikačních organizací z celého světa.

Základní ideou FSC je podporovat environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů – a tím pomoci chránit mizející, ohrožené a devastované světové lesy. FSC proto vytvořilo unikátní systém certifikace lesů i podniků, které dřevo z certifikovaných lesů zpracovávají. Díky vysokým ekologickým a sociálním požadavkům a důkladnému systému kontroly jejich plnění certifikát FSC zákazníkovi zaručuje, že dřevo či dřevěný výrobek pocházejí z šetrně obhospodařovaného lesa. Visačka FSC garantuje, že svým nákupem nepřispíváme k devastaci lesů či pralesů ani nepodporujeme nezákonnou těžbu dřeva.

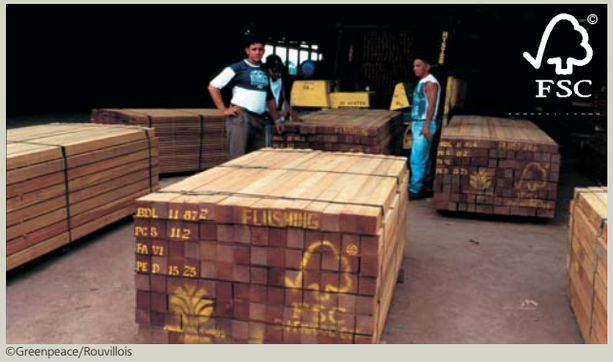

©Greenpeace/Rouvillois

Kampaň Greenpeace za ochranu pralesů

Ještě stále máme šanci zachránit alespoň ty zbytky pralesů, které dosud nepadly za oběť motorovým pilám!

Greenpeace bojuje za záchranu zbylých sedmi pralesních oblastí světa od roku 1992. Apeluje na průmysl a politiky a snaží se nadnárodním těžařským firmám zabránit v devastaci a v dalším drancování posledních pralesů naší planety. Prosazuje šetrné obhospodařování lesů v souladu s kritérii organizace Forest Stewardship Council (FSC).

Česká pobočka Greenpeace se systematicky věnuje ochraně pralesů od roku 2005. Snažíme se zejména zabránit dovozu ilegálně těženého dřeva a podporovat výrobu knih z recyklovaného papíru.

Dosažené úspěchy:

- **1995 a 1998** bylo v Rusku prohlášeno 110 000 km² za světové dědictví UNESCO
- **1999** – po dlouhých jednáních vydáno moratorium na 70 000 km² největšího nedotknutelného lesa v asijsko-pacifické oblasti
- **2000** – během expedice své lodi v Amazonii Greenpeace odhalilo ilegální těžbu dřeva.
- **2001** – dohoda organizace pro ochranu životního prostředí, vlády Britské Kolumbie a dřevařských společností na ochraně 16 000 km² Velkého Medvěda, deštného pralesa na západním pobřeží Kanady
- **2004** – po čtyřletém úsilí, na němž se významně podílely místní komunity státu Pará, došlo v brazilské Amazonii k vyhlášení dvou rezervací o rozloze 20 000 km².
- **2005** – v rámci programu UNESCO byla vyhlášena biosférickou rezervací oblast zvaná „Cabo de Hornos" v Chile, přesněji v chilské Patagonii na jihu země. Nově vzniklá biosférická rezervace má rozlohu 49 000 km² a v současnosti patří k největším přírodním rezervacím svého druhu na světě. Greenpeace usilovalo o prohlášení této oblasti za chráněné území již více než 20 let.
- **2006** – nadnárodní společnosti obchodující s brazilskou sójou vydaly prohlášení, že souhlasí s dvouletým moratoriem na nákup sóji pocházející z nově vykácených oblastí amazonského pralesa. Reagovaly tak na negativní publicitu, kterou vyvolala organizace Greenpeace. Ta zveřejnila výzkum dopadů obchodu se sójou na jihoamerický prales.

Co můžete udělat Vy?

- nekupujte výrobky z pokácených pralesních kmenů, vybírejte pokud možno domácí dřevěné výrobky certifikované podle kritérií FSC
- papírujte šetrně a používejte recyklovaný, chlorem nebělený papír (je k dostání i na našem trhu)
- požadujte po obchodnících, aby se zaměřili na výrobky certifikované podle ekologických a sociálních kritérií (FSC)
- staňte se dobrovolníkem Greenpeace nebo podpořte naši činnost finančně
- sledujte naše stránky a zapojte se do rozhodování o ochraně pralesů (na stránkách dále najdete filmy a fotografie ukazující ničení světových pralesů).

GREENPEACE
Prvního pluku 12/143, 186 00, Praha 8 – Karlín
Tel: 224 319 667, Fax: 233 332 289
E-mail: greenpeace@ecn.cz
www.greenpeace.cz

Vytištěno na 100% recyklovaném papíře

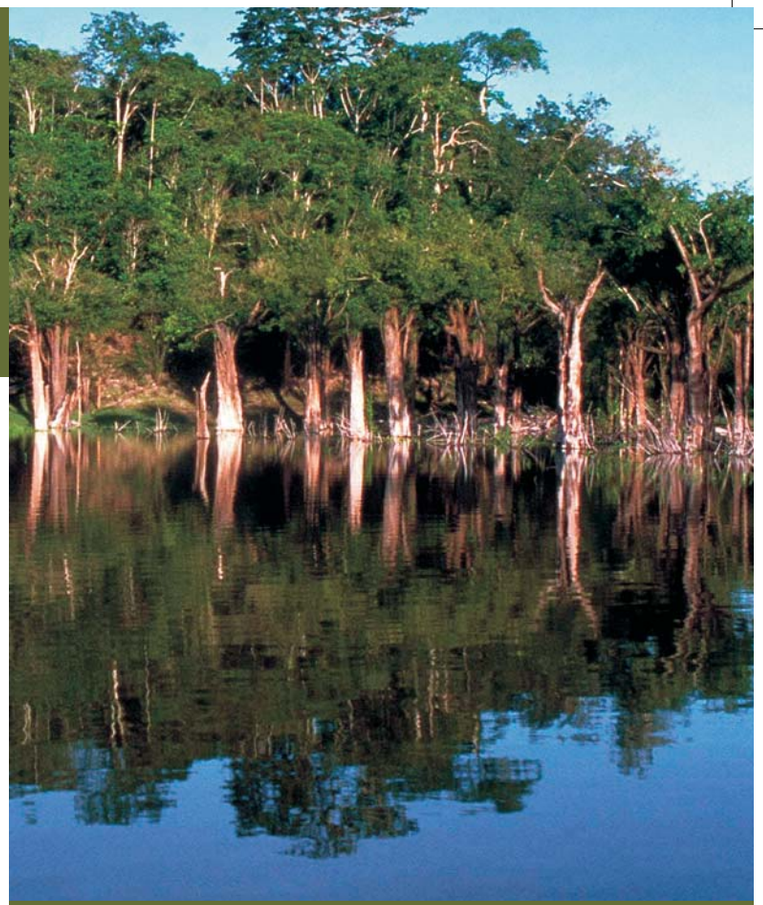

Sedm úžasných pralesů

Pralesy po celém světě oplývají neuvěřitelnou rozmanitostí živočišných a rostlinných druhů a klíčovým způsobem ovlivňují rovnováhu zemského ekosystému. Plní totiž řadu nenahraditelných funkcí: filtrují vzduch, čistí vodu, zabraňují erozi a regulují podnebí (zmírňují vlny veder, extrémního chladu, sucha a bouří). 80 % všech světových pralesů je dnes již zničeno. Každé dvě vteřiny mizí plocha pralesa o velikosti fotbalového hřiště, což představuje ročně zhruba 100 000 km². Navždy mizí nesčetné množství druhů rostlin a živočichů a také životní prostor domorodých národů s jejich jedinečnými znalostmi.

Z původních 63 milionů km² netknutého pralesa dnes tak již na Zemi existuje pouze sedm velkých, souvislých pralesních oblastí – sedm úžasných pralesů, které je bezpodmínečně nutné chránit a zabránit jejich zničení.

GREENPEACE